

Hvordan har du det? 2021

Sundhedsprofil for region, klynger og kommuner

Gødstrup-klyngen september 2022

Jes Bak Sørensen
jesbso@rm.dk

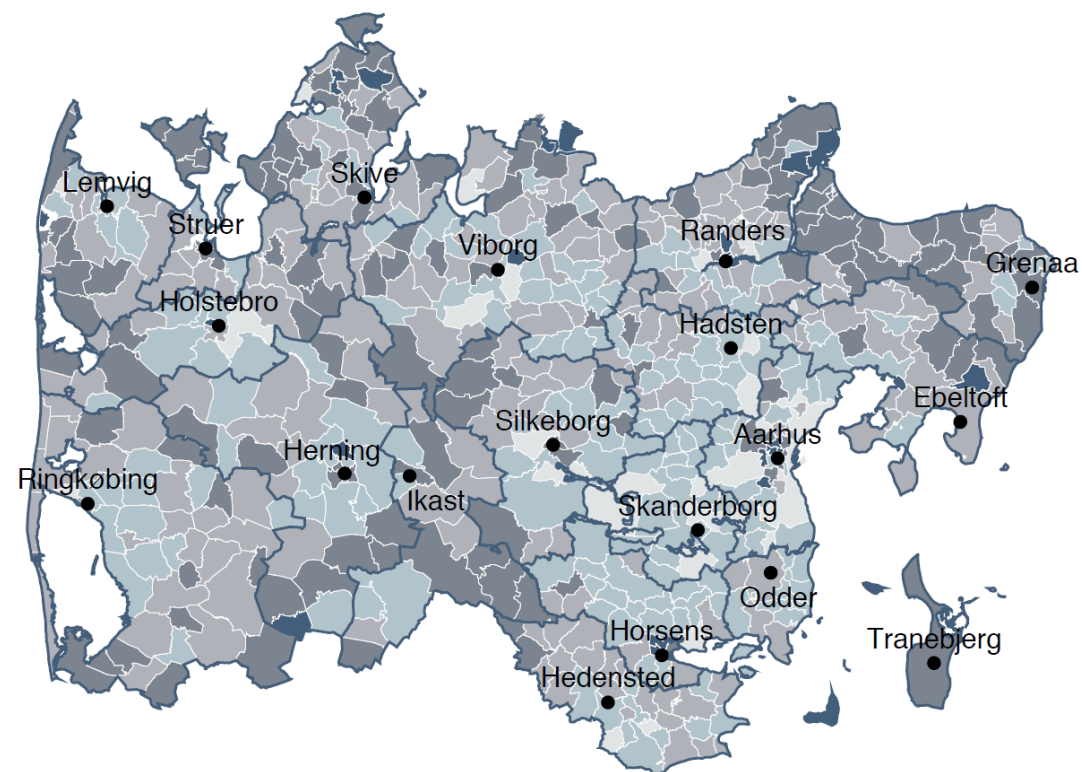
Generelle tendenser i Region Midtjylland

- Færre der **ryger** dagligt og **drikker** 10+ genstande om ugen
- Flere med usundt **kostmønster**, svær **overvægt** og dårlig **søvnkvalitet**
- Høj **motivation** for at ændre sundhedsvaner (minus alkohol)
- Flere med dårlig **mental sundhed** – uanset hvordan det måles
- Stigning i alle kommuner og på tværs af køn, alder og uddannelse – dog mest blandt de unge samt middelhøjt og højt uddannelsesniveau
- Flere med **kroniske sygdomme** og **multisygdom** – stigning i alle kommuner
- Høj forekomst af risikable sundhedsvaner, dårlig mental sundhed, høj behandlingsbyrde mm blandt borgere med kroniske sygdomme
- **Social ulighed** i sundhedsvaner, mental sundhed og kronisk sygdom
- Lavt og middelhøjt uddannelsesniveau, udenfor arbejdsmarkedet, unge på erhvervsuddannelser og borgere i socialt svagere nærområder

Sundhed på én side for Gødstrup-klyngen

Social og geografisk ulighed i sundhed

- Social ulighed i sundhed er systematiske forskelle i sundhed mellem grupper i samfundet som følge af forskelle i social position
- Social ulighed i sundhed har også en geografisk dimension
- Inddeling af sogne i *Hvordan har du det? 2021* på baggrund af:
  - Indkomst
  - Andel uden for arbejdsmarkedet
  - Andel med kort uddannelse

VESTKLYNGEN

Sociogeografiske områder

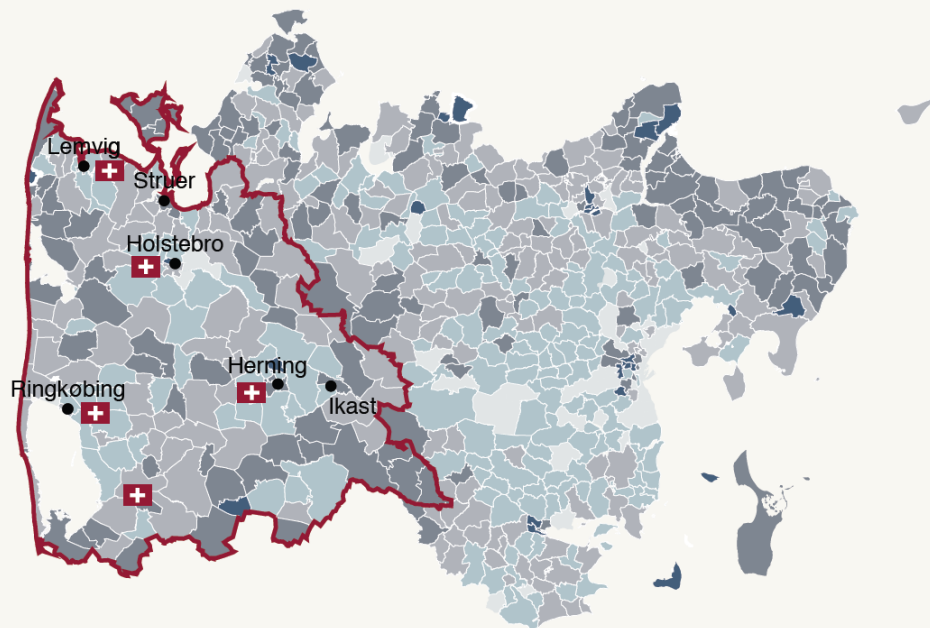
Område 1
Antal personer: 5.800

Område 2
Antal personer: 62.800

Område 3
Antal personer: 58.600

Område 4
Antal personer: 68.900

Område 5
Antal personer: 7.000

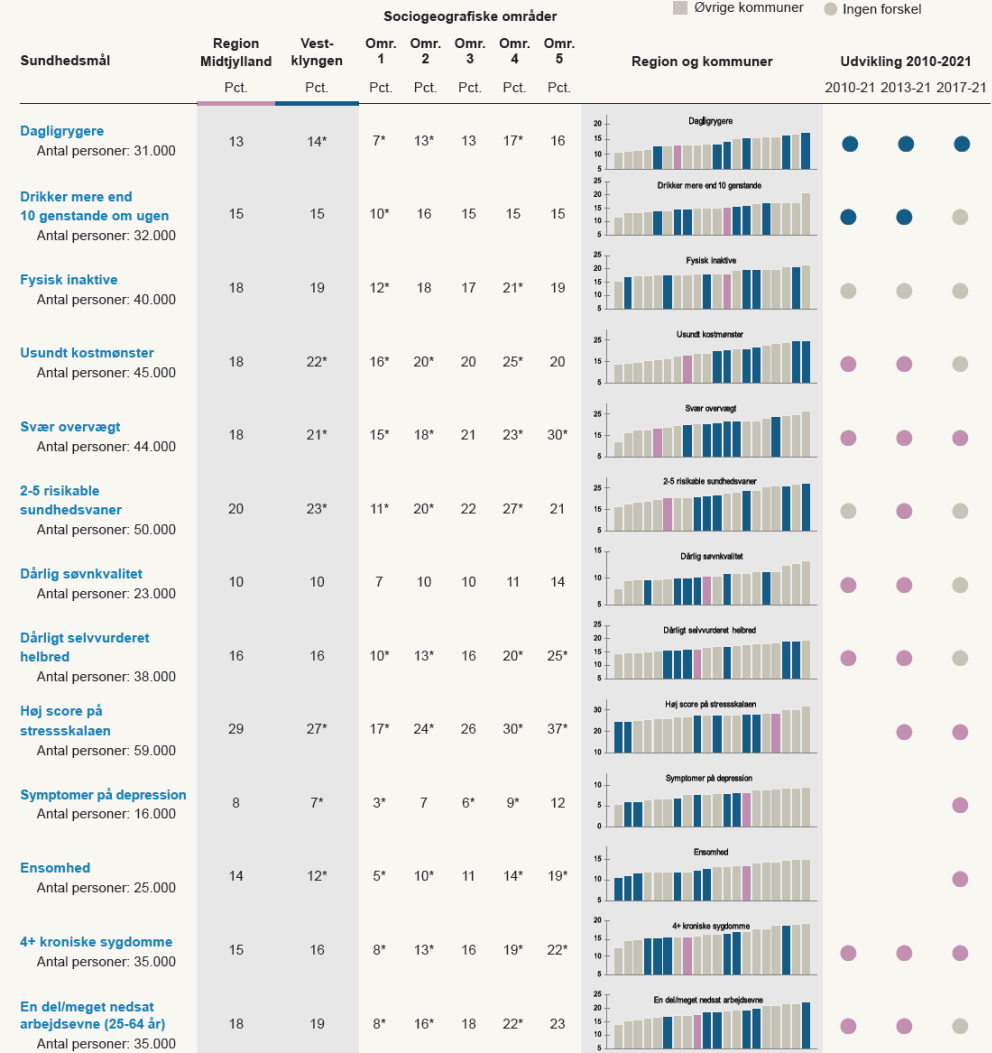
Sociogeografisk område

1 2 3 4 5 + hospitaler, centre og sundhedshuse

Der er forskel i befolknings-sammensætningen i kommunerne i klyngen

VESTKLYNGEN

Sundhed på én side

Læsevejledning: Sundhed på én side

I første kolonne ses de valgte sundhedsmål og antal borgere i klyngen med det enkelte sundhedsmål. I anden og tredje kolonne ses forekomsterne af sundhedsmålene i hele Region Midtjylland og i klyngen. Signifikante forskelle er markeret med en stjerne. I de næste kolonner ses forekomsterne af sundhedsmålene i de forskellige sociogeografiske områder i klyngerne. Signifikante forskelle mellem det enkelte sociogeografiske område og befolkningen i hele klyngen er markeret med en stjerne. I søjlegrafen ud for hvert sundhedsmål kan man se, hvordan kommunerne i klyngen er placeret sammenlignet med hele Region Midtjylland og de øvrige kommuner i regionen. I kolonnen til højre ses udviklingen for sundhedsmålene for perioden 2010 til 2021 for klyngen. Se rapporten *Hvordan har du det? 2021* for en nærmere gennemgang af de valgte sundhedsmål.

VESTKLYNGEN

Sundhed på én side

Sundhedsmål	Sociogeografiske områder							Region og kommuner			Ringkøbing-Skjern	Holstebro	Herning	Lemvig	Ikast-Brande	Struer			
	Region Midtjylland	Vest-klyngen	Omr. 1	Omr. 2	Omr. 3	Omr. 4	Omr. 5	Udvikling 2010-2021											
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	2010-21	2013-21	2017-21									
Dagligrygere Antal personer: 31.000	13	14*	7*	13*	13	17*	16				●	●	●	14	14	13	16*	15*	17*
Drikker mere end 10 genstande om ugen Antal personer: 32.000	15	15	10*	16	15	15	15				●	●	●	15	15	16	17	14	16
Fysisk inaktive Antal personer: 40.000	18	19	12*	18	17	21*	19				●	●	●	17	18	20	21*	18	20
Usundt kostmønster Antal personer: 45.000	18	22*	16*	20*	20	25*	20				●	●	●	21*	20*	20	22*	25*	25*
Svær overvægt Antal personer: 44.000	18	21*	15*	18*	21	23*	30*				●	●	●	20	22*	20	22*	21*	24*
2-5 risikable sundhedsvaner Antal personer: 50.000	20	23*	11*	20*	22	27*	21				●	●	●	22	21	22	26*	24*	27*

VESTKLYNGEN

Sundhed på én side

Sundhedsmål	Sociogeografiske områder					Region og kommuner			Udvikling 2010-2021			Ringkøbing-Skjern	Holstebro	Herning	Lemvig	Ikast-Brande	Struer
	Region Midtjylland	Vest-klyngen	Omr. 1	Omr. 2	Omr. 3	Omr. 4	Omr. 5										
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	2010-21	2013-21	2017-21							
Dårlig søvnkvalitet Antal personer: 23.000	10	10	7	10	10	11	14		●	●	●	10	10	11	10	10	11
Dårligt selvvurderet helbred Antal personer: 38.000	16	16	10*	13*	16	20*	25*		●	●	●	16	16	16	19*	17	19*
Høj score på stressskalaen Antal personer: 59.000	29	27*	17*	24*	26	30*	37*			●	●	24*	28	27	24*	27	28
Symptomer på depression Antal personer: 16.000	8	7*	3*	7	6*	9*	12				●	6*	7	8	6*	8	8
Ensomhed Antal personer: 25.000	14	12*	5*	10*	11	14*	19*				●	12	12	11*	11*	12	13
4+ kroniske sygdomme Antal personer: 35.000	15	16	8*	13*	16	19*	22*		●	●	●	15	15	15	17	17	19*
En del/meget nedsat arbejdsevne (25-64 år) Antal personer: 35.000	18	19	8*	16*	18	22*	23		●	●	●	19	18	17	20	18	23*

De største udfordringer i klyngen

- Rygning
- Kost
- Overvægt
- Ophobning af risikable sundhedsvaner
- Geografisk (og social) ulighed i sundhed
- Enkelte kroniske sygdomme
[Link til kommunebilag kronisk sygdom](#)
- Generelle risikogrupper

Risikogrupper generelt

Sundhedsvaner

Daglig-rygere

Drikker mere end 10 genstande

Fysisk inaktiv

Usundt kostmønster

Svær overvægt

Dårlig søvnkvalitet

Alle 13% 15% 18% 18% 18% 10%

Mænd	●	●		●		
Kvinder						●
16-24 år		●		●		
25-34 år						
35-44 år						
45-54 år	●			●	●	●
55-64 år	●	●			●	●
65-74 år		●			●	
75+ år		●	●			
Lavt uddannelsesniveau (0-10 år)	●		●	●	●	●
Middelhøjt uddannelsesniveau (11-14 år)	●	●		●	●	
Højt uddannelsesniveau (15+ år)						
Studerende/skoleelever						
Beskæftigede						
Arbejdsløse	●			●	●	
Kontanthjælp, sygedagpenge mv.	●		●	●	●	●
Førtidspensionister	●		●	●	●	●
Efterlønsmodtagere					●	
Folkepensionister		●	●			

● Signifikant større andel end i hele befolkningen

Mental sundhed 2021	Høj score på stresskalaen	Angst og anspændthed	Ensomhed	Symptomer på depression
Alle	29 %	8 %	14 %	8 %
Mænd				
Kvinder	●	●	●	●
16-24 år	●	●	●	●
25-34 år	●	●	●	●
35-44 år	●		●	
45-54 år				
55-64 år				
65-74 år				
75+ år				
Lavt uddannelsesniveau (0-10 år)	●	●	●	●
Middelhøjt uddannelsesniveau (11-14 år)				
Højt uddannelsesniveau (15+ år)				
Studerende/skoleelever	●	●	●	●
Beskæftigede				
Arbejdsløse	●	●	●	●
Kontanthjælp, sygedagpenge mv.	●	●	●	●
Førtidspensionister	●	●	●	●
Efterlønsmodtagere				
Folkepensionister				

Sundhedsvaner – unge

	Dagligrygere	Snus mm	Rusdrikker	Hash	Andre stoffer	Fysisk inaktive	Usundt kostmønster	Svær overvægt	Dårlig søvnkvalitet
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Alle unge	9	6	17	4	4	16	22	9	9
Køn									
Unge mænd	9	9	21	6	6	19	25	8	6
Unge kvinder	8	3	13	2	3	14	19	9	12
Alder									
16-19 år	5	5	18	3	3	15	20	4	9
20-24 år	11	7	16	5	5	17	23	11	9
Uddannelse og beskæftigelse									
Grundskole	7	4	16	2	1	13	18	2	10
Alment gymnasium	3	5	20	3	2	15	17	3	9
Erhvervsrettet gymnasium	4	6	17	3	3	15	19	5	7
Erhvervsuddannelse	16	10	15	4	4	23	38	18	10
Videregående uddannelse	5	6	17	2	5	14	16	7	9
I arbejde	10	7	16	4	6	13	24	8	7
Hverken i arbejde eller under uddannelse	18	4	11	8	5	28	29	20	15
Kæresteforhold									
Har en kæreste/ægtefælle	10	7	14	3	4	18	24	9	9
Single	7	5	18	4	4	15	20	8	9
Etnisk baggrund									
Dansk	8	6	18	3	4	16	23	9	9
Ikke-dansk	11	6	9	7	6	20	14	7	13

Mental sundhed blandt unge

	Høj score på stresskalaen	Generet af angst og anspændthed	Ensomhed	Symptomer på depression	Selvskade
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Alle unge	44	14	22	18	9
Køn					
Unge mænd	32	10	17	13	6
Unge kvinder	54	19	27	22	12
Alder					
16-19 år	45	13	24	19	11
20-24 år	43	15	21	17	8
Uddannelse og beskæftigelse					
Grundskole	36	11	21	12	13
Alment gymnasium	54	17	28	24	9
Erhvervsrettet gymnasium	42	13	24	18	8
Erhvervsuddannelse	39	10	23	12	11
Videregående uddannelse	39	14	18	15	6
I arbejde	39	10	19	12	6
Hverken i arbejde eller under uddannelse	65	30	34	35	21

- Signifikant større end blandt alle unge i befolkningen
- Signifikant mindre end blandt alle unge i befolkningen
- Adskiller sig ikke signifikant fra alle unge i befolkningen

Sundhedsvaner	Dagligrygere	Drikker mere end 10 genstande om ugen	Fysisk inaktive	Usundt kostmønster	Svær overvægt
Forhøjet blodtryk	●	●	●		●
Hjertekrampe	●		●		●
Blodprop i hjertet		●	●		●
Hjerneblødning, blodprop i hjernen	●		●		
Diabetes	●		●		●
Kræft			●		
KOL	●	●	●	●	●
Astma	●		●		●
Allergi					●
Slidgigt	●	●	●		●
Leddegigt	●	●	●	●	●
Knogleskørhed			●		
Diskusprolaps, andre rygsygdomme	●		●	●	●
Angst	●		●	●	●
Depression	●		●	●	●
Migræne	●		●	●	●
Tinnitus		●		●	●
Grå stær		●	●		

● Signifikant større andel end i hele befolkningen

Helbred	Dårligt selvvurderet helbred	Nedsat arbejdsevne (25-66 år)	Brug for hjælp i dagligdagen (25+ år)	Ensomhed	Symptomer på depression	Dårlig søvnkvalitet
Forhøjet blodtryk	●	●	●			●
Hjertekrampe	●	●	●	●	●	●
Blodprop i hjertet	●	●	●		●	●
Hjerneblødning, blodprop i hjernen	●	●	●	●	●	
Diabetes	●	●	●	●		●
Kræft	●	●	●			
KOL	●	●	●	●	●	●
Astma	●	●	●	●	●	●
Allergi	●	●		●	●	●
Slidgigt	●	●	●			●
Leddegigt	●	●	●	●	●	●
Knogleskørhed	●	●	●	●		●
Diskusprolaps, andre rygsygdomme	●	●	●	●	●	●
Angst	●	●	●	●	●	●
Depression	●	●	●	●	●	●
Migræne	●	●	●	●	●	●
Tinnitus	●	●	●	●	●	●
Grå stær	●	●	●			●

● Signifikant større andel end i hele befolkningen

Behandling	Moderat behandlingsbyrde	Høj behandlingsbyrde	Svært ved at læse og forstå information om sundhed	Svært ved at kommunikere med sundhedspersonale
Forhøjet blodtryk			●	●
Hjertekrampe	●	●	●	●
Blodprop i hjertet	●	●	●	●
Hjerneblødning, blodprop i hjernen	●	●	●	●
Diabetes	●	●	●	●
Kræft	●		●	
KOL		●	●	●
Astma	●	●	●	●
Allergi	●	●		●
Slidgigt	●	●	●	●
Leddegigt	●	●	●	●
Knogleskørhed		●	●	●
Diskusprolaps, andre rygsygdomme	●	●	●	●
Angst	●	●	●	●
Depression	●	●	●	●
Migræne	●	●	●	●
Tinnitus		●	●	●
Grå stær			●	●

● Signifikant større andel end i hele befolkningen

Risikogrupper – opsamling

Sundhedsvaner

- Mænd
- 16-24 år og 45+ år
- Lavt og middelhøjt uddannelsesniveau
- Unge på erhvervsuddannelser
- Unge uden arbejde/uddannelse
- Borgere uden for arbejdsmarkedet og folkepensionister

Mental sundhed

- Kvinder
- 16-34-årige
- Lavt uddannelsesniveau
- Studerende og borgere udenfor arbejdsmarkedet
- Unge i alment gymnasium
- Unge udenfor uddannelse og arbejde

- Belastninger, dårligt helbred, alkoholproblemer, isolation og manglende støtte

Kronisk sygdom

- Stort behov for patientrettet forebyggelse
- Dårligt helbred: Hjerte-kar-sygdomme, KOL og depression
- Behandlingsbyrde og sundhedskompetence: Psykiske lidelser eller hjerte-kar-sygdomme

Social og geografisk ulighed i sundhed

- Lavt uddannelsesniveau
- Udenfor arbejdsmarkedet
- Social svagere nærområder
- Ved 16 af 18 kroniske sygdomme: Største andel med et lavt uddannelsesniveau

Mulige tværsektorielle initiativer

“Ulighedskæden”

- Årsager til årsager
  - Social og økonomisk ulighed
- Årsager
  - Social ulighed i risikofaktorer for sygdom
- Konsekvenser
  - Social ulighed i sygelighed
- Konsekvenser af konsekvenser
  - Social ulighed i screening, diagnostik, behandling, rehabilitering, beskæftigelse, indkomst, død

Mulige tværsektorielle initiativer

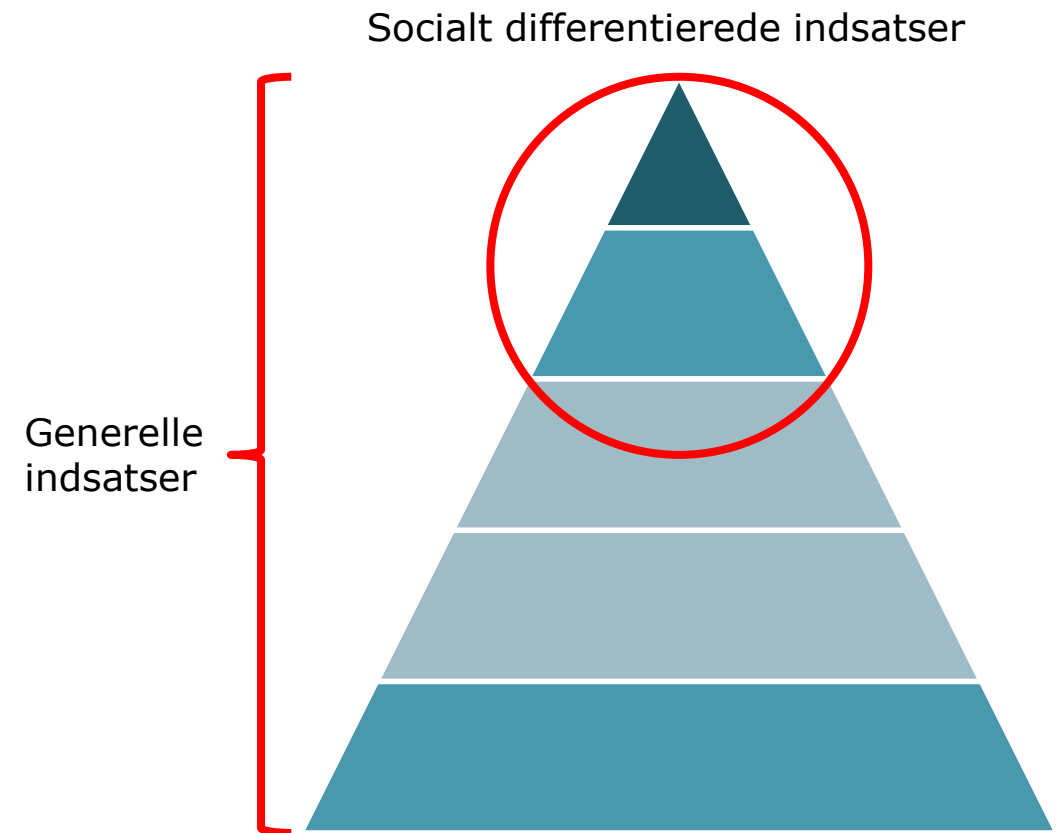
Patientrettet forebyggelse som en del af behandlingen

Udfordringer

- Ulighed i risikofaktorer og sygelighed
- Høj forekomst af risikofaktorer blandt patienter

Mulige løsninger

- Generelle indsatser, hvor forebyggelse af risikofaktorer er en skal-opgave i forbindelse med (alle) behandlingsforløb
- Socialt differentierede indsatser til særlige risikogrupper fx patienter med kort uddannelse

Mulige tværsektorielle initiativer

Ulighed i sundhedsvæsenet

Udfordringer

- Ulighed i sygelighed
- Ulighed i adgang, behandling og rehabilitering
- Ulighed i effekt i det behandlende sundhedsvæsen

Mulige løsninger

- Flere ressourcer til dem med færrest ressourcer
- Forskelsbehandling for at sikre reel lige adgang, behandling og rehabilitering – for at opnå lige effekt
- Flere pakkeforløb, hvor egne ressourcer ikke er vigtige

Mulige tværsektorielle initiativer

Ressourcer efter behov

Udfordringer: "Inverse care law" (1971)

- Den mere ressourcestærke del af befolkningen gør mere brug af sundhedsvæsenet
- Geografiske områder med en høj andel af ressourcestærke har bedre dækning

Mulige løsninger

- Flere ressourcer til områder og grupper med størst behov (og færre ressourcer til områder og grupper med mindre behov)

Hvordan har du det? 2021

Sundhedsprofil for region, klynger og kommuner

Gødstrup-klyngen september 2022

Jes Bak Sørensen
jesbso@rm.dk

